

Härnösands
kommun

Härnösands kommun

Planeringsföretsättningar 2024

2023-02-28

Planeringsförutsättningar 2024

Innehållsförteckning

Planeringsförutsättningar 2024	1
1 Inledning	2
2 Omvärldspåverkan i korthet.....	3
3 Grunden för budgetförslaget.....	4
4 Budgetförutsättningar 2023-2026 utifrån SKRs prognoser.....	5
5 Preliminär budget 2024.....	6
5.1 Resultatbudget.....	6
5.2 Skattemedelsfördelning per nämnd	8
5.3 Investeringsbudget.....	8
6 Bilaga.....	9

1 Inledning

Kommunstyrelsen har att fastställa planeringsförutsättningar med förslag till preliminära budgetramar för nämnderna. Underlaget har utarbetats gemensamt av kommunledningsgruppen. Utgångspunkter har varit

- omvärldsfaktorer och trender som påverkar utvecklingen på kort och lång sikt
- inspel från den politiska majoriteten (stark välfärd, utveckling och tillväxt, förberedelse för etableringar, omsättning och utveckling på bostadsmarknaden och bred samverkan)
- verksamheternas behov och utmaningar
- pensionsutveckling, skattemedelsprognos, inflation och befolkningsutveckling.

Hållbar och god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att lyckas med det kommunala uppdraget både idag och i framtiden. De ekonomiska utmaningarna inför 2024 är stora och väntas kvarstå även under 2025. I planeringsförutsättningarna finns en föresats att bibehålla framdrift i pågående utvecklingsarbeten och i förberedelsen för etableringen i Torsboda. Takten kommer att behöva anpassas och omprioriteringar i befintliga resurser göras.

2 Omvärldspåverkan i korthet

Det politiska säkerhetsläget är fortsatt ansträngt. När planeringsförutsättningarna avlämnas till kommunstyrelsen pågår ännu Rysslands invasion av Ukraina och katastrofen är ett faktum för många människor. De samhällsekonomiska konsekvenserna för omvärlden har blivit kännbara och medför att många kostnader blir svåra att påverka.

Den demografiska kartan visar att andelen befolkning i arbetsför ålder minskar i förhållande till behoven av välfärd och arbetskraft. Det innebär bland annat att kommuner och regioner, liksom de statliga myndigheterna och det privata näringslivet, redan står inför stora - och kommer att ställas inför allt större - utmaningar med kompetensförsörjning. SCB:s senaste prognos visar på en avsevärt lägre befolkningstillväxt än vad som har varit fallet under det senaste decenniet. Den grupp som ökar snabbast under överskådlig tid är personer över 80 år. Fler kommer att behöva försörjas samtidigt som bristen på arbetskraft blir större. De kommande åren behöver fokus bland annat riktas mot välfärdens kompetensförsörjning och att nyttja digitaliseringens möjligheter. Samtidigt behöver kraftsamlingar ske vad gäller arbetsmarknaden generellt då många människor samtidigt står långt från arbetsmarknaden.

3 Grunden för budgetförslaget

Betydande kostnadsökningar som ligger utanför kommunens möjlighet att påverka är att vänta, bland annat i form av stigande livsmedelspriser, lagkravsrelaterade kostnader, höjda avgifter och arvoden samt ökade kostnader för kollektivtrafiken. Nya timplaner införs för grund- och gymnasieskola, platsberedskap krävs för asylsökande inom förskola, avgifter till familjehem och extern skolhuvudman ökar och krav införs på fast omsorgskontakt med undersköterska för att nämna några exempel. Den demografiska utvecklingen innebär att allt fler äldre står i behov av välfärdstjänster, samtidigt som befolkningsunderlaget i övrigt visar att barn och elever i förskolan och skolan minskar något.

Prioriterade satsningar

Satsningar på *utveckling och tillväxt* är nödvändiga för att möta ett sviktande befolkningsunderlag. Bedömningen är att kostnadsökningar krävs för att upprätthålla och stimulera besöksnäring och inflyttning. Även näringslivsutvecklingen tarvar fördjupade samarbeten och fortsatt stimulans.

Kompetensförsörjning är en utmaning för såväl näringslivet som för kommunorganisationen och förstärkningar kommer att behövas inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet.

För att kommunen ska säkra sin *konkurrenskraft som arbetsgivare* och för att kunna leverera *tjänster och välfärd utifrån invånarnas behov* behöver organisationen säkra den egna digitala mognaden. Givet det ekonomiska läget behöver det lokala utvecklingsarbetet dock i huvudsak ske inom befintliga resurser. Insatser kopplade till arbetsmiljö och behov av utvecklat stöd bedöms väsentligt inom flera nämnder.

Kommunen har tagit viktiga steg för *hållbarhet*, bland annat i fråga om jämställdhet och förebyggande/främjande insatser. Arbetet behöver vidareutvecklas under kommande år.

Kostnadseffektiviseringar

För att möta de tvingande och lagkravsrelaterade kostnaderna bedöms en generell kostnadsminskning om 0,5 procent per nämnd vara både möjlig och nödvändig. Ytterligare nämndsövergripande kostnadsminskningar kan nås genom samordningsåtgärder och insatser för minskad övertid. Vidare bedöms vikariekostnader för välfärdstjänster kunna minska genom en höjning av grundbemanningen samtidigt som det arbetsmarknadspolitiska stödet ökar i omfattning.

För att säkra den ekonomiska hållbarheten behöver kommunen fortsatt verka för kostnadseffektiviseringar. I detta hänseende kommer intern samverkan/samordning och flexibilitet att spela en betydande roll.

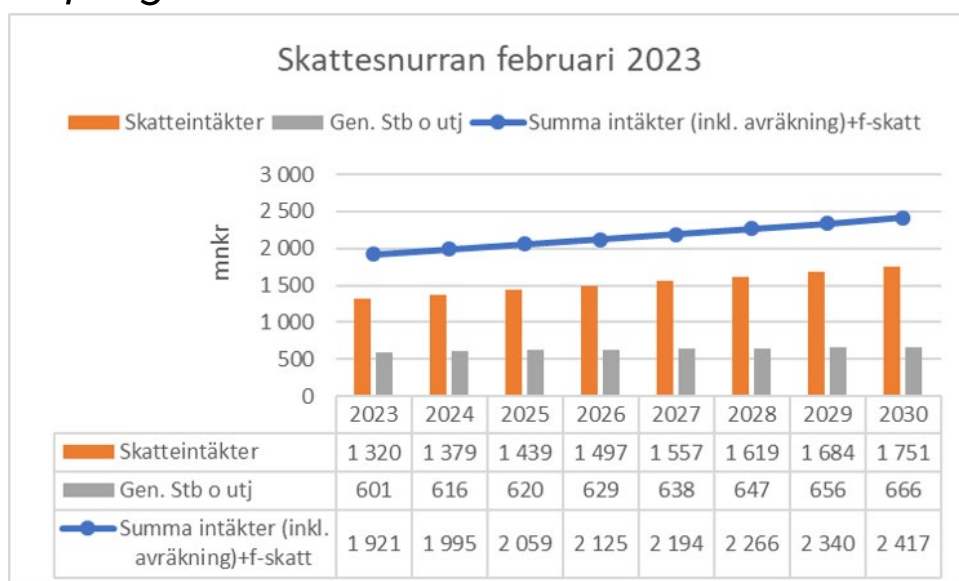
Intäkter

Genom att införa nya och ökade avgifter och genom att avveckla vissa medborgarförmåner kan kommunen till del kompensera för ökade kostnader. Intäkter för projekt och försäljning av viss verksamhet har inkluderats i underlaget och skapar förutsättningar för ovan beskrivna satsningar på etableringar och kompetensförsörjning.

Förslaget har utverkats med målet att nå en resultatnivå om 2,5 procent och med utgångspunkt från att redan påbörjade utvecklingsarbeten kommer att fortgå.

I det följande ges en mer ingående bild av planeringsförutsättningarnas innehåll.

4 Budgetförutsättningar 2023-2026 utifrån SKRs prognoser

Sveriges kommuner och regioner (SKR) presenterade i februari 2023 budgetförutsättningar för åren 2023 - 2026 (cirkulär 23:07).

Skatteunderlagsprognosen visar förväntad ökning av skatteintäkter mellan åren 2023 och 2024 på 59,0 mnkr (4,5 procent), och de generella statsbidragen och utjämning förväntas öka med 15,0 mnkr (2,5 procent). Den totala ökningen prognostiseras till 74,0 mnkr (3,9 procent) för Härnösands kommun.

Verksamhetens kostnader förväntas öka och i jämförelse med tidigare prognoser under hösten 2022 ses framför allt en kraftig kostnadsökning 2023 som fortsätter 2024 - om än i något lägre takt.

Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetskraftskostnader*	2,2	7,5	4,4	-0,7	3,0
Övrig förbrukning	8,0	4,7	2,3	2,4	2,7
Prisförändring, %	4,0	6,7	3,7	0,3	2,9

*Inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter

5 Preliminär budget 2024

Nedanstående förslag till resultat och fördelning av budgetramar till kommunens nämnder har påverkats av nu kända faktorer såsom prognostiserad befolkningsutveckling, förväntad ökning av pensionskostnader, ökning av livsmedel- och drivmedelspriser, riktade statsbidrag samt utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas till 1994,7 mnkr 2024 (cirkulär 23:07, februari 2023), en ökning med 76,8 mnkr jämfört med Årsplan 2023 eller 4 procent.

Verksamhetens intäkter förväntas öka med 43,3 mnkr i jämförelse mot utfall 2022, framför allt genom riktade statsbidrag, taxor och avgifter, övriga bidrag samt försäljning av verksamhet.

Verksamhetens kostnader exklusive avskrivningar tar sin utgångspunkt i utfall för år 2022. Kostnaderna har räknats upp i två steg utifrån prisindex kommunal verksamhet (PKV) för alla kostnader förutom hyreskostnader. De sistnämnda har räknats upp utifrån faktiska hyresavtal för att få en förväntad kostnad 2024 oaktat förändringar i verksamheten. Uppräkningen för mellanåret 2023 har justerats för beslutade förändringar som fastställdes i Årsplan 2023. Därefter har justeringar gjorts utifrån förväntad demografisk utveckling samt verksamhetsförändringar.

Gottgörelse från Mellersta Norrlands pensionsstiftelse (MNP) på 14,0 mnkr för år 2023 samt vinstuttag från kommunala bolag om 5 mnkr är inkluderat i budgetförslaget.

Kommunens resultat för 2024 föreslås till 49,9 mnkr (2,5 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning), det är 1,5 procent högre än vad kommunens reglemente för god ekonomisk hushållning anger (minst 1 procent).

$$\begin{array}{c} \text{Faktisk kostnad 2022} \\ \times \text{PKV} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Uppskattad kostnad} \\ \text{2023} \times \text{PKV.} \end{array} - \begin{array}{c} \text{Beslut i ÅP 2023} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Uppskattad kostnad} \\ \text{2024} \times \text{PKV} \end{array}$$

5.1 Resultatbudget

(mnkr)	Budgetförslag 2024	Årsplan 2023	Utfall 2022
Verksamhetens intäkter	421,4	363,7	378,1
Verksamhetens kostnader	-2 302,4	-2 182,7	-2 173,1
Avskrivningar	-47,6	-46,8	-45,1
Verksamhetens nettokostnad	-1 928,7	-1 865,8	-1 840,1
Skatteintäkter	1 378,6	1 317,8	1 294,0
Generella statsbidrag och utjämning	616,1	600,1	587,0
Verksamhetens resultat	66,0	52,1	40,9
Finansnetto	-16,1	-13,8	1,0
Årets resultat	49,9	38,3	41,9

En grund för att uppnå god ekonomisk hushållning och en hållbar ekonomisk utveckling över tid är att budgeten tar hänsyn till olika verksamhetsförändringar, såväl satsningar, förändrade lagkrav som planerade effektiviseringar.

Den demografiska utvecklingen förväntas ge minskat antal barn och elever inom förskola och skola vilket leder till minskade kostnader inom skolverksamhet med 12,6 mnkr jämfört med 2023 medan kostnaderna inom äldreomsorg beräknas öka med 7,2 mnkr.

Pensionskostnaderna prognostiseras att öka ytterligare under 2024 i jämförelse med Årsplan 2023, dock inte i samma omfattning som mellan åren 2022 och 2023.

Kommunens kostnad för kollektivtrafiken prognostiseras öka med 7,5 mnkr på grund av inflationen. Inflationen påverkar även kostnaderna för inköp av livsmedel som beräknas öka med 5,0 mnkr.

Planerade verksamhetsförändringar (mnkr)	Särskild intäktsökning	Kostnadsökning	Kostnadsminskning	Nettoförändring
Kommunfullmäktige	0	0	0	0
Kommunstyrelse	7,4	-13,0	2,8	-2,8
Kommungemensam verksamhet	0	0	0	0
Arbetslivsnämnd	6,0	-8,4	6,3	3,9
Samhällsnämnd	1,4	-6,1	7,4	2,7
Skolnämnd	0	-8,5	24,6	16,1
Socialnämnd	0	-14,5	42,5	28,0
Summa	14,8	-50,5	83,6	47,9

Nedan presenteras översiktligt de intäkter, kostnadsökningar och kostnadsminskningar som sammanställts i tabellen ovan (se detaljerad förteckning i bilaga).

Kostnadsökningarna i tabellen ovan innefattar dels tvingande/lagkravsrelaterade poster och dels prioriterade kostnadsökningar.

Tvingande/lagkravsrelaterade kostnadsökningar om totalt 24,7 mnkr innefattar framförallt kollektivtrafik och livsmedel, avgifter och arvoden, krav på fast omsorgskontakt och en-till-en-boende, nya timplaner i grund- och förskola, platsberedskap i förskola för barn till asylsökande/massdirektivet samt stigande livsmedelspriser.

Kostnadsökningar (prioriterade): Satsningar på utveckling och tillväxt är nödvändiga för att möta ett sviktande befolkningsunderlag. Bedömningen är att platsvarumärket, friluftspanen och underhåll av fritidsanläggningar och konst i offentlig miljö behöver lyftas under kommande år, då det är ett av flera viktiga led i att stimulera besöksnäring och inflyttning. Även näringslivsutvecklingen kräver fortsatt stimulans, bland annat avseende samarbeten kring fritidsbåtsmuséet och fördjupad samverkan med Bizmaker och High Coast Invest.

Kompetensförsörjning är en utmaning för såväl näringslivet som för kommunorganisationen och förstärkningar kommer att behövas inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet. Vidareutvecklingen av Campus, arbetsmarknadstorget och ökade egeninsatser för Yrkesvux och BEA-anställningar bedöms vara viktiga satsningar ur detta hänseende.

För att kommunen ska säkra sin konkurrenskraft som arbetsgivare och för att kunna leverera tjänster och välfärd utifrån invånarnas behov behöver organisationen säkra den egna digitala mognaden. Givet det ekonomiska läget behöver det lokala utvecklingsarbetet dock avgränsas till att omfatta vidareutbyggnad av viss välfärdsteknik och förbättringar av befintligt systemstöd. Under 2024 avsätts medel för avskaffande av ofrivilliga delade turer inom särskilt boende. Sett till arbetsmiljö och behov av utvecklat stöd behövs mindre strategiskt viktiga resursförstärkningar inom samtliga nämnder.

Kommunen har tagit viktiga steg i arbetet för hållbarhet, bland annat genom inträde i SKR:s modellkoncept för jämställdhetsintegrerad styrning. Arbetet behöver upprätthållas under kommande år. Även främjande och förebyggande insatser behöver intensifieras och i detta bedöms förstärkningar inom individ- och familjeomsorgen samt förskola och skola vara nödvändiga.

Intäkter: Genom att införa nya och ökade avgifter och genom att avveckla vissa medborgarförmåner kan kommunen till del kompensera för ökade kostnader. Här föreslås t.ex. införande av parkeringsavgift, spåravgift vid skidanläggningar och ökat pris för Härnösandskortet. Intäkter för projekt och försäljning av viss verksamhet har inkluderats.

Kostnadsminskningar: För att möta de tvingande och lagkravsrelaterade kostnaderna bedöms en generell kostnadsminskning om 0,5 procent per nämnd vara både möjlig och nödvändig. Ytterligare nämndsövergripande kostnadsminskningar kan nås genom samordning av resurser för fastighetstekniskt underhåll. Förskjutning av planerat gatuunderhåll och klimatsmarta, säsonganpassade åtgärder inom kostverksamhet bidrar till resultatet. Vikariekostnader för välfärdstjänster kan minska genom uppväxling av medel, och utveckling av extern utförare av SFI bedöms ge både kvalitetsvinster och reducerade kostnader.

5.2 Skattemedelsfördelning per nämnd

(mnr)	Budgetförslag 2024	Årsplan 2023	Årsplan 2022
Kommunfullmäktige	-7,1	-6,9	-6,9
Kommunstyrelse	-230,9	-185,2	-183,6
Kommungemensam verksamhet	-69,0	-69,9	-65,0
Arbetslivsnämnd	-70,1	-71,1	-69,0
Samhällsnämnd	-165,2	-190,5	-189,6
Skolnämnd	-659,4	-656,9	-640,9
Socialnämnd	-727,0	-685,3	-644,6
Verksamhetens nettokostnad	-1 928,7	-1 865,8	-1 799,7

Utöver de verksamhetsförändringar som presenterats ovan har en omfördelning av skattemedel genomförts. Medel för kollektivtrafiken har flyttats från samhällsnämnden till kommunstyrelsen (36,1 mnr). Vidare har medel för 1,0 tjänst flyttats från arbetslivsnämnden till kommunstyrelsen (0,6 mnr). En central pott för utbildningsmedel föreslås i syfte att samordna insatser, medel har flyttats från övriga nämnder till kommunstyrelsen (1,2 mnr).

5.3 Investeringsbudget

Investeringsbudget beslutas separat i samband med revidering av den 10-åriga investeringsplanen. Beslut sker vid kommunfullmäktiges sammanträde i juni 2023.

6 Bilaga

	tkr	Nämnd
Intäktsökning		
Höjt pris busskort	2 400	KS
Införande av parkeringsavgift	1 000	SAM
Införande av skidspårsavgift	400	SAM
Tjänsteköp Technichus	2 000	ALN
Projektintäkter	9 000	KS/ALN
Summa intäktsökning	14 800	
Kostnadsökningar		
Utveckling Campus	1 900	ALN
Fritidsbåtmuseet 2.0	300	KS
Fördjupad samverkan BizMaker High Coast Invest	1 000	KS
Marknadsföring av platsen	750	KS
Realisering Friluftspan	500	KS
Nytt konstgräs Högslätten	600	SAM
Underhåll av konst i offentlig miljö	500	SAM
Vidareutbyggnad av välfärdsteknik	500	SOC
Platsberedskap i förskola för asylsökande	530	SKO
Utökad timplan grundskola	1 100	SKO
Utökad timplan gymnasieskola	350	SKO
Utökade lokaler för arbetsmarknadstorg	150	ALN
Ökad egeninsats i löner för BEA	2 000	ALN
Ökad egeninsats för Yrkesvux	1 000	ALN
Språksatsning inom förskola, äldreomsorg och funktionsstöd	2 500	ALN
Ökad kostnad för kollektivtrafik	8 050	KS
Tillgänglighetsanpassning av lokaler för Norrdans	259	KS
Deltagande i SKR:s modellkoncept för jämställdhet	100	KS
Barnomsorg enligt massflyktsdirektivet	1 400	SKO
Elevdatorer i åk 6	550	SKO
Resursförstärkning IFO	600	SOC
Resursförstärkning funktionsstöd	1 200	SOC
Fast omsorgskontakt med USK	2 500	SOC
Resursförstärkning IT	600	KS
Ökade livsmedelskostnader	5 000	SAM
Utökade undervisningslokaler	720	SKO
Ökade elevavgifter, annan skolhuvudman	2 100	SKO
Lokalkostnader	2 220	SOC
Arvode familjehem	840	SOC
Försörjningsstöd	1 000	SOC
Särskild boendeplats 1 till 1	3 200	SOC
Resursförstärkning ledning	850	ALN
Fördyring i och med ny upphandling av beslutsstödsystem	300	KS

Digitalisering av anställningsprocess	1 150	KS
Resursförstärkning ledning	1 700	SKO
Avskaffande av ofrivilliga delade turer, pilotprojekt	2 500	SOC
Summa kostnadsökning	50 519	
Kostnadsminskningar		
Ändamålsenlig lokal för Sambandet	-231	ALN
Bilskadekostnader	-600	ALN/SOC
Omorganisation	-2 500	ALN
Generell kostnadsminskning HR	-900	KS
Minskad kostnad timanställda	-22 178	SOC/SKO/SAM
Minskad kostnad för övertid	-2 300	SOC
Minskat behov av underhåll i kommunens lokaler	-644	KS
Avvecklad medborgarförmån: gratis sand i centralort	-150	SAM
Avvecklad medborgarförmån: gratis ved vindskydd	-100	SAM
Framflyttat underhåll gator	-2 000	SAM
Minskad vikariekostnad inom förskola	-8 000	SKO
Avveckling elevhem	-300	SOC
Städ inom hemtjänsten utförs av ALF	-5 700	SOC
Språkutvecklande arbetsträning i vården	-4 750	SOC
Städ av verksamhetslokaler utförs av ALF	-2 000	SOC
Generella kostnadsminskning	-11 670	ALLA
Upphandling av extern drift SFI	-2 500	ALN
Kostnadseffektivisering av kostverksamhet inom skola	-1 000	SAM
Kostnadsminskning utifrån omställning 2023	-6 000	SKO
Samlokalisering av LSS-boenden	-3 100	SOC
Digitala inköp av mat inom hemtjänst	-550	SOC
Införande av larmbil	-3 500	SOC
Införande av läkemedelsrobotar	-2 500	SOC
Släckt gatubelysning kl 03-05	-400	SAM
Summa kostnadsminskning	-83 573	